

Motto:

*Rysunek – źródło i korzeń wszelkiej nauki*¹.

Michał Anioł

Wprowadzenie

Znamienne jest, że wśród niezliczonej ilości literatury z dziedziny sztuk pięknych, architektury i urbanistyki, historii i teorii sztuki, estetyki, małą grupę stanowią studia dotyczące metodyki powstawania różnych dzieł, w tym budowli, miasta, ogrodu, wnętrza czy obrazu, rzeźby, rysunku... Przy czym nie chodzi tu o sferę psychologiczną powstawania dzieła, dotyczącą samego aktu twórczego, chodzi raczej o opracowania opisujące warsztat pracy rysownika i odpowiadające w pierwszej kolejności na pytanie: Jaka jest metodyka powstawania rysunku, który jest dziełem samym w sobie lub obrazem wyimaginowanej przestrzeni przeznaczonej do realizacji?

Witold Gombrowicz dowodzi, że *nikt nie jest w stanie opisać samego aktu powstawania dzieła: mógłby to zrobić twórca, ale on z reguły woli tworzyć*². Z kolei Włodzimierz Włoszkiewicz (1999) twierdzi, że *wielu artystów i twórców próbowało ująć werbalnie problem powstawania dzieła, jednak zawsze to, co pisali, było jedynie uzupełnieniem ich dokonań*³.

W pracy w pierwszej kolejności przedstawiono podstawy metodologiczne uprawiania rysunku akademickiego, oparte na podstawowej wiedzy z zakresu spostrzegania, konstrukcji i kompozy-

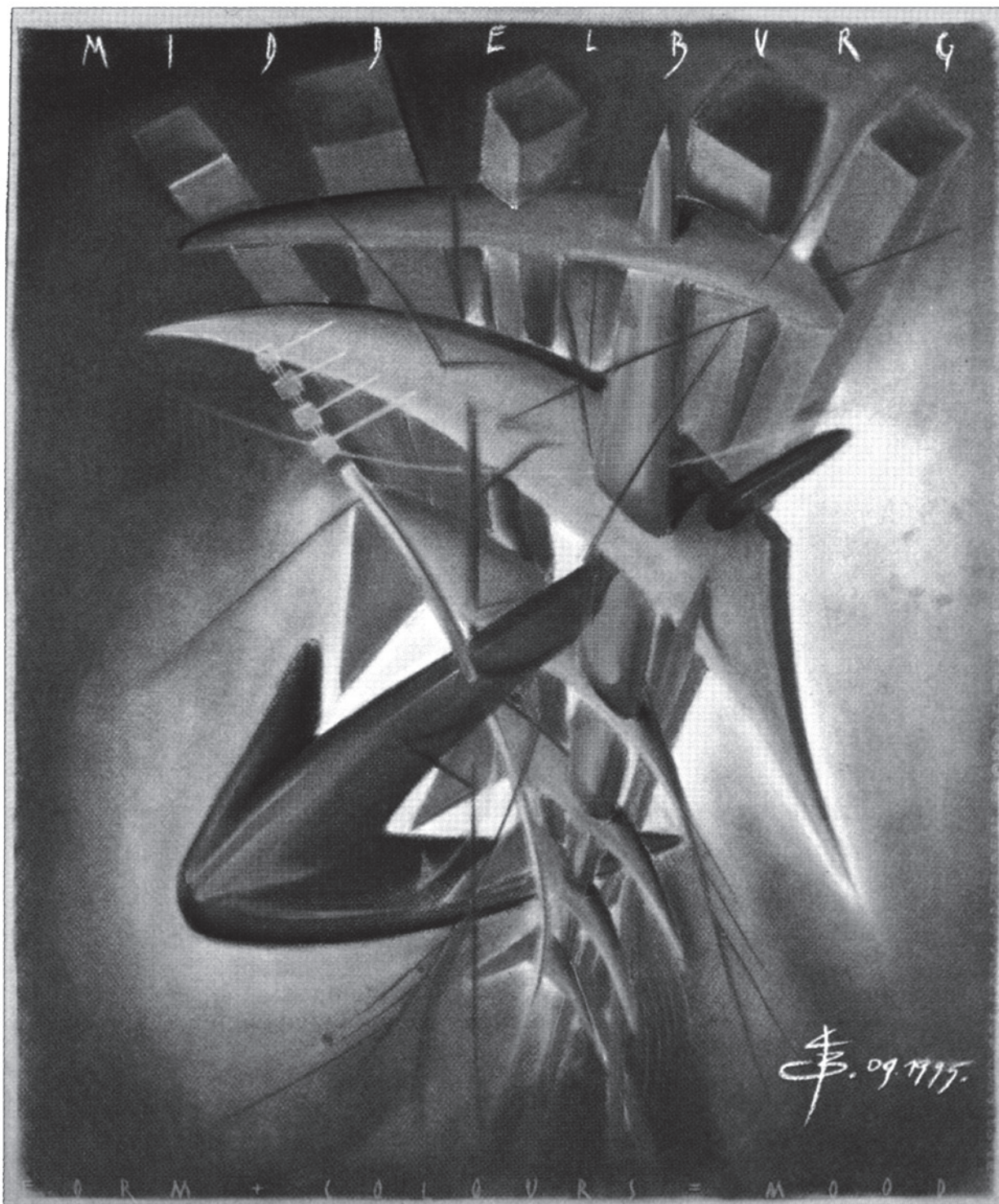
---

1 Za: N.N. Rostowcew, *Akademiczeskij risunok*, Proswieszczenije, Moskwa 1984, przekł. M. Borowska, Poznań 2004.

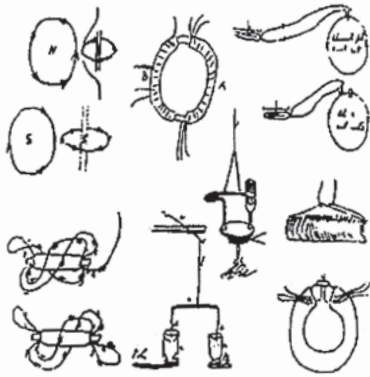
2 Za: M. Fikus, *Przestrzeń w zapisach architekta*, PP, Zebra, Poznań – Kraków, 1999, s. 8.

3 W. Włoszkiewicz, *Miejsce i czas w cyklu „Portret pamięciowy”*, w: *Planowanie przestrzenne miast i regionów*, red. L. Zimowski, Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, PAN o/Poznań 1999, s. 197-206.

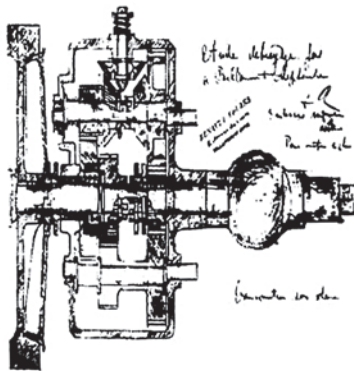
Rys. 1. (← s. 4) *Poznańskie podwórko*, K. Borowski, 1997

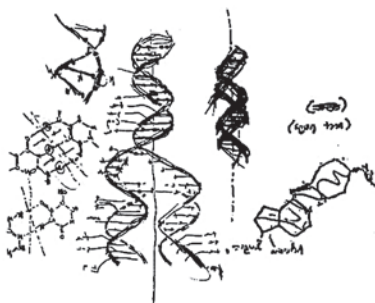
Rys. 2. Miasto przyszłości – wizja przestrzeni urbanistycznej;
autor: Krzysztof Borowski (KB), Middelburg (Holandia) 1995,
pastel 50x70 cm⁴, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Rotterdamie

Rys. 3. Obrazowanie zjawisk magnetycznych, Michael Faraday

Rys. 4. Rysunek koncepcyjny przegrody, Louis Renault

Rys. 5. Szkic struktury przestrzennej spirali DNA Watsona, James D. Watson, 1951

cji oraz głębi przestrzennej i tonacji z uwzględnieniem proporcji form oraz relacji światła i cienia. Wiedzę tę zilustrowano licznymi przykładami w zastosowaniu do projektowania przestrzeni. Starano się również określić zasady naukowe metodyki powstawania rysunku akademickiego, pozwalające ocenić tzw. rysunek autonomiczny lub projektowy według podstawowych kryteriów poprawności. W dalszej kolejności starano się wykazać istotną zależność umiejętności rysowania od znajomości zasad i konstrukcji geometrycznych w ujęciu matematycznym. Dlatego w rozdziałach końcowych zaprezentowano podstawowe konstrukcje geometryczne, w tym rzutowanie, aksonometrię, perspektywę linearną, cienie i dachy wielospadowe.

Umiejętność rysowania wykorzystuje się na różnych i szerokich polach eksploatacji, jednak ze względu na doświadczenie autora szczególne miejsce poświęcono rysunkowi architektoniczno-budowlanemu, który uznano za „umiejętność właściwą” w pracy inżyniera architekta i budowlanca.

1. Rysunek jako podstawa nauki, sztuki i techniki

Rysunek jako dziedzina sztuk pięknych leży u podstaw malarstwa, rzeźby, grafiki, rzemiosła artystycznego, wzornictwa oraz architektury i budownictwa. Rysunek, według Michała Anioła, to wyższy poziom i w malarstwie, i w rzeźbiarstwie, i w architekturze⁵. Co więcej, rysowanie – rozumiane jako przedstawienie bryłowości ciał oraz ich położenia w przestrzeni za pomocą linii – jest domeną również innych dyscyplin, szczególnie inżynierii i techniki. Rola

4 Wymiary wszystkich grafik umieszczonych w tym podręczniku podano w centymetrach.

5 Za: N.N. Rostowcew, *Akademiczeskij risunok*.